

og Undtagelseslove, saa plejer det at være et Bevis paa, at man er løben træet; det er i Virkeligheden en Falliterklæring. Og det skulde gøre mig meget ondt, om Afholdsbevægelsen her i Landet var løben træet og opgav Ævred og sagde: Nu have vi gjort alt det Arbejde, vi formaaede, nu kunne I selv ved Politi og Love gøre Resten. Jeg beklager det i høj Grad, og jeg kan ikke se andet i dette Forslag til Lov end en saadan Bestræbelse fra Afholdsfolkernes Side: Nu ville vi have Lov til at hvile, nu skulle I andre gøre Resten.

Jeg kan ikke nægte, at det undrede mig at høre, at det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) endog udtalte: Nu have vi arbejdet, nu kunne vi forde, at Loven kommer og følger med i Udviklingen og støtter os. Thi jeg troede dog virkelig, at det netop var et Tegn paa Interessen for Folket og for Udviklingen, at man søgte imod Idealet, nemlig det, at ethvert Samfund, enhver Borger, enhver Person faar den mest mulige Frihed under Ansvar. Men med Politi og Love og Undtagelseslove borttager man selvfølgelig baade Samfundets Ansvar omtrent, men i Særdeleshed den personlige Ansvarsfølelse. Undtagelseslove plejer man kun at forlange i de reaktionære Samfund, og ingen kan dog benægte, at dette er en Undtagelseslov. Paa Grund af, at der er nogle Folk i vort Land, der misbruge spirituose Drikke, sættes hele Befolkningen under Polititilsyn, og der gøres Indgreb i den personlige Frihed i et saa personligt Anliggende som, hvad man maa nyde i det daglige Liv.

Overfor et saadant Lovforslag og saadanne Udtalelser, som ere komne, vil jeg dog spørge, om det danske Folk virkelig har fortjent denne Behandling. Til Dels har jeg egentlig talt faaet Svar af et Par ærede Medlemmer, nemlig det ærede Medlem for Københavns 13de Valgkreds (Meyer) og det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle). De udtalte en Ting, som jeg har udtalt her i Salen saa ofte, som Spørgsmaal af denne Natur have været for, nemlig, at det er Usandhed, at det danske Folk er et fordrukkent Folk. Kendsgerningerne støtte i alt Fald ikke den Opfattelse, naar vi se hen til, at man overalt i Udlandet betragter vort kulturelle Standpunkt som et nogenlunde

fremrykket, betragter det som staaende paa Højde med de bedste, og naar vi vide, at ikke alene vor Landbostand, men vor Industri og vort Haandværk og vor Skibsfart bestandig gaa fremad, og at de Folk, der ere knyttede dertil, og som vandre ud, søges i Udlandet, særlig overalt, hvor man trænger til Arbejdere, der ere ædruelige, der ere sparsommelige, der ere til at stole paa. Vore Skibe søges jo ligefrem, netop fordi man kan stole paa vore Folk paa Sø som paa Land. Det tyder dog ikke paa, at vi ere et saa elendigt Folk, at det kan siges at være fordrukkent. Naar det er Tilfældet, hvorfor saa ikke overlade Udviklingen til sig selv, overlade Folket til den Udvikling, det er inde paa, naar det anerkendes fra alle Sider, at det stadig gaar fremad, naar det er Usandhed, at vort Land er fordrukkent fremfor de andre?

Det ærede Medlem for Københavns 13de Valgkreds kom ind paa et Emne, som er yndet fra socialdemokratisk Side, det om Herregaardenes Raahed. Jeg vil sige til det ærede Medlem, at jeg har i en Række Aar været knyttet til Jordbruget, og jeg kender lidt til i det mindste nogle Herregaardes Liv. Jeg vil sige, at i de sidste 40 Aar er der paa de Herregaarde, jeg kender, ikke fra Arbejdsgivernes Side udskænket een Snaps til Arbejderne. I Begyndelsen var det ganske vist Tilfældet, at Arbejderne bleve indignerede over denne Sparsommelighed fra Arbejdsgivernes Side, og at de viste deres Indignation ved selv at sende Bud efter Brændevin. Men den Lyst fortog sig i Tidens Løb; det gøre de ikke mere. I de 40 Aar, jeg, som sagt, har været knyttet til Landbruget, har jeg saavel paa Herregaardene som andre Steder set en fremadskridende Ædruelighed hos Landbefolkningen, en fremadskridende Ædruelighed, som jeg tilskriver i høj Grad den Agitation og det Arbejde, som Afholdsfolkene have gjort, men sandelig samtidig ogsaa vor sociale Lovgivning. Det er en Selvfølge, at paa de Herregaarde, jeg kender, har der ogsaa været Drukken-skab, fordi der har været, og der er, hvor der er Frihed for de unge Mennesker, Adgang til at skaffe sig Brændevin. Men Trangen dertil er tagen betydeligt